

Marie Plešková

Rodinné vztahy z pohledu kramářských písní

(oponentský posudek bakalářské práce)

Na práci oceňuji především množství zpracovaného literárního materiálu, které se už jen při pohledu do bibliografického soupisu jeví jako impozantní, uvážíme-li typ práce (zvláště se jedná o tisky kramářských písní ze sbírek Národního muzea až do druhé poloviny 19. století). K tomu přistupuje i množství odborné literatury zasahující do více oblastí. Mám však několik polemických připomínek. Jako poněkud vágní se mi jeví definování kramářské písně, tedy toho, co posloužilo jako kritérium pro výběr materiálu ke zkoumání. Konkrétní definice schází a ani z kolísajícího úzu práce se nedá přesněji zjistit, zda autorka vybírala texty podle typu pramene (letákový tisk apod.), způsobu distribuce, formální a obsahové stránky textu, podle muzejní klasifikace nebo ještě nějak jinak.

K písni neodmyslitelně patří hudba a hudební produkce. Této stránce kramářské písně se autorka zcela vyhnula; přestože to v dané situaci považuji za dobré rozhodnutí, posuzovaná práce měla přinejmenším obsahovat explicitní zmínku o tomto rozhodnutí a zdůvodnění, proč k němu došlo.

Za ne docela šťastné považuji samo základní nastavení práce. Autorka víceméně z pohledu dnešních sociohistorických prací zkoumá poměry v rodinách v raném novověku a v moderní době (do druhé poloviny 19. století) a shromažďuje v tomto ohledu řadu poznatků z literatury. Odraz těchto poměrů přitom hledá v kramářských písních – tedy v senzačních fiktivních textech – a v jejich rozboru se soustřeďuje mj. na témata zločinů na dětech, vražd z vilnosti, vražd kvůli dědictví atp. Autorka se vlastně snaží z textů písní o těchto jevech získat realistickou informaci (slovy závěru: zjistit, „zda mohly zobrazovat dobovou realitu“, s. 85), ač dobře ví a jasně říká, že je to při žánrovém charakteru kramářské písně sotva možné. Je zřejmé, že obě tyto oblasti jsou vzájemně odlehlé, a v textu se je následně nedaří dostatečně propojit.

Přesto, jak řečeno na začátku, oceňuji poctivé úsilí, s nímž autorka přistoupila ke studiu literárního materiálu a odborné literatury nejen o něm, ale neméně také o sociální historii rodiny, mj. v lidových vrstvách, a zejména pak o postavení ženy a dítěte v historické společnosti. Musím konstatovat, že obě zkoumaná témata, tedy sociologie rodiny na jedné a kramářská píseň na druhé straně, jsou přes vzájemnou odlehlost v textu pojednána konzistentním a zajímavým způsobem a že při podrobnějším rozvedení by potenciálně mohla obstát jako témata pro dvě samostatné bakalářské práce. Text splňuje všechna formální kritéria.

Předběžně navrhuji práci hodnotit jako dobrou.

Možné otázky pro autorku:

Jaké pro Vás bylo hlavní kritérium pro definování žánru kramářské písně?

Je podle Vás možné vnímat kramářskou píseň i jako zpravodajský žánr, a pokud ano, v jakém smyslu?

Posudek vyhotovil: Mgr. Michal Charypar, Ph.D.

26. 8. 2021